

Innst. S. nr. 252

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument nr. 8:32 (2006-2007)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Engeset, Kari Lise Holmberg, Bent Høie og Jan Tore Sanner om tiltak for å sikre nødvendig arbeidsinnvandring og dermed bedre tilgangen på arbeidskraft

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å:

1. Snarest mulig fjerne overgangsreglene i forhold til arbeidstakere fra EØS-land.
2. Snarest mulig utforme en strategi for å informere utenlands (både innenfor EØS-området og utenfor) om muligheter for arbeid i Norge, herunder muligheten for norskkurs i utlandet og bruk av "jobbavis" eller lignende for å spre informasjon.
3. Utrede en modell med forhåndsgodkjenning av bedrifter og et hurtigsporsystem.
4. Endre reglene for arbeidstillatelse som faglært/specialist, slik at kravene til kompetanse i større grad bestemmes av arbeidsgiverne.
5. Forenkle prosedyrene for forlengelse/fornyelse av arbeidstillatelser.
6. Vurdere forenkling/ending av regelverket for arbeidsinnvandrere fra ikke-EU-land som ønsker å ha ektefelle/barn med til Norge.
7. Vurdere skatteincentiver for kompetent utenlandsk arbeidskraft med sikte på å gjøre Norge mer attraktivt for høykompetent arbeidskraft.
8. Åpne for naboland-visum for russiske statsborgere.
9. Styrke Arbeidstilsynet for å sikre en god oppfølging av handlingsplanen mot sosial dumping.

10. Styrke samordningen mellom UDI, politiet, utestasjonene og likningsmyndighetene for å gjøre saksbehandlingen mer brukervennlig, og sikre en respons- og behandlinggaranti.
11. Utrede muligheten for visum med lang varighet for arbeidstakere ansatt i bedrifter som er lokalisert både i Norge og i utlandet. Visumet må gi rett til ubegrenset inn- og utreise fra Norge. Dette må skje innenfor rammen av våre Schengen-forpliktelser."

Forslagsstillerne viser til at kampen om arbeidskraften vil øke, og at det er nødvendig å øke tilbudet av arbeidskraft i Norge gjennom en rekke tiltak. Mangelen på arbeidskraft kan etter hvert bremse veksten i økonomien.

Forslaget som er fremmet i dokumentet inneholder tiltak som kan sikre nødvendig arbeidsinnvandring.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Tore Hagebakken, Saera Khan, Silvia K. Kosmo, Inger Løite og Arild Stokkan-Grande, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Ib Thomsen, fra Høyre, Kari Lise Holmberg og Bent Høie, fra Sosialistisk Venstreparti, Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Venstre, Vera Lysklætt, viser til at forslagsstillerne har foreslått 11 tiltak for å sikre nødvendig arbeidsinnvandring og dermed bedre tilgangen på arbeidskraft.

Et behov for arbeidsinnvandring

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, er enig med forslagsstil-

lerne i at Norge og Europa de nærmeste tiårene kommer til å trenge arbeidskraftinnvandring. Flertallet er videre enig med forslagsstillerne i at den økende mangelen på arbeidskraft er en utfordring i store deler av Bedrifts-Norge og i offentlig sektor. Hovedutfordringen ligger i at andelen eldre vil stige kraftig i forhold til yrkesaktive.

Flertallet viser til beregninger som slår fast at behovet for arbeidskraft ikke kan dekkes innenlands, for eksempel Statistisk sentralbyrå (SSBs) Økonomiske analyser 4/2006. Flertallet vil likevel påpeke at vi ikke bare kan basere oss på at et økt arbeidskraftsbehov skal dekkes av utenlandsk arbeidskraft, men at vi også må jobbe for økt sysselsetting i Norge, gjennom bl.a. å få flere i arbeid, færre på trygd, flere på heltid, og eldre til å stå i arbeidslivet lenger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det i et land med en befolkning med forventet levealder på over 80 år nødvendigvis vil være en betydelig andel eldre over 67 år. Disse medlemmer mener at demografiutfordringene i Norge er betydelig overdrevet, og viser til at medianalderen i Norge er på 38,7 år, mens medianalderen i for eksempel Tyskland er hele 10 pst. høyere til tross for at forventet levealder ikke er høyere. Disse medlemmer ser at stadig flere eldre presses ut av arbeidsmarkedet mot sin vilje, og viser til Fremskrittspartiets forslag i Dokument nr. 8:47 (2006-2007) om at arbeidstakere over 67 år skal kunne få utbetalt full opptjent pensjon uavhengig av hvor mye de har i arbeidsinntekt. Disse medlemmer mener at det er flott at folk lever lenge, og liker dårlig at de andre partiene ser på det at folk blir stadig eldre som et problem. Disse medlemmer mener at arbeidsinnvandring uansett ikke vil kunne være noen langsiktig løsning på eventuelle demografiske utfordringer, fordi arbeidsinnvandrere som bosetter seg permanent i Norge, også en dag vil bli eldre. Storstilt import av arbeidskraft i aldersgruppen 20-30 år vil om 40 år kunne representere en nesten uoverkommelig kostnad for det norske samfunnet.

Disse medlemmer viser til at det nå bor 500 millioner mennesker i EU, og at overgangsordningene overfor nye EU-land på sikt vil falle bort slik at det blir fri mobilitet av arbeidskraft mellom landene. Disse medlemmer mener at det vil være overraskende hvis Norge ikke makter å dekke arbeidskraftsbehovet innenfor denne halve milliarder mennesker. Disse medlemmer viser til ekspertkvoteordningen, der inntil 5 000 høykompetente personer kan komme til Norge fra hele verden hvert eneste år, og at denne kvoten aldri har blitt brukt fullt ut blant annet fordi lønns- og arbeidsbetingelsene for høyt kvalifisert arbeidskraft ikke er spesielt gode i Norge. Disse medlemmer mener at dagens arbeidsinnvandringer er tilstrekkelige, men ser samtidig at det er et behov for mer strømlinjeformede og effektive prosedyrer.

Disse medlemmer viser til den store arbeidskraftreserven i eldreomsorgen som ligger i lave brøkstillinger for mange ansatte, både i hjemmehjelpstjenesten og institusjonsomsorgen, som gjerne vil

arbeide mer. Ved å øke stillingsbrøkene vil det bli tilgjengelig mer arbeidskraft som igjen vil bedre tilbudet og derved kvaliteten i eldreomsorgen.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre foreslår følgende:

"Stortinget ber Regjeringen gi utenlandske studenter som har tatt høyere utdanning i Norge, mulighet til å få arbeidstillatelse i inntil 5 år etter fullført utdanning for å øke sin kompetanse."

Økt satsing på arbeidsinnvandring

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil vise til at komiteen avholdt åpen høring i forbindelse med behandlingen av dokumentet. Både Næringslivets hovedorganisasjon og Kommunenes Sentralforbund påpekte at det er en utfordring med manglende arbeidskraft i Norge på sikt, men at det allerede i dag er et akutt behov i visse bransjer. Flertallet viser i den forbindelse til en nylig fremlagt FAFO-rapport om bruk av utenlandsk arbeidskraft i norsk industri (FAFO-rapport 2007:12) hvor det fremkommer at norsk industri har et stort behov for arbeidskraft og kompetanse. I rapportens punkt om "Hva gjør norske myndigheter?" står følgende omtalt (s. 35):

"Norsk innvandringspolitikk har de siste tiårene vært utformet med tanke på å kontrollere innvandring som bunner i flukt fra politisk uro eller økonomisk fattigdom, samtidig som hensynet til internasjonale forpliktelser ivaretas. Innvandringspolitikken skal også legge til rette for rekruttering av utenlandsk arbeidskraft og sikre kultur- og kunnskapsutveksling."

Flertallet merker seg at FAFO mener vi bør ha et regelverk som på en enklere måte gjør det mulig for arbeidsgivere å kunne bruke utenlandsk arbeidskraft.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Regjeringen nå jobber med en stortingsmelding om arbeidsinnvandring. Dette flertallet støtter dette arbeidet, og mener det er viktig med en helhetlig gjennomgang av regelverket.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen i brev til komiteen datert 9. mars 2007 vedrørende Dokument nr. 8:32 (2006-2007), varsler at Regjeringen jobber med en stortingsmelding om arbeidsinnvandring som skal komme i 2008. Disse medlemmer viser til at situasjonen på arbeidsmarkedet er akutt og at hovedpoenget for NHO og KS i komiteens høring om saken var at det måtte gjøres endringer i systemet i løpet av 2007. Disse medlemmer mener derfor at det er positivt med en stortingsmelding i 2008, men at en slik fremgangsmåte innebærer regelendringer tidligst i 2009.

Dette er etter disse medlemmers syn for sent i forhold til den akutte situasjonen. Disse medlemmer viser til at siste kvartalsrapport om arbeidsmarkedet fra NAV viser at det er et udekket behov for arbeidskraft på om lag 88 000 årsverk, det tilsvarer om lag det dobbelte av den registrerte ledigheten. Det er nå en betydelig økonomisk vekst i hele Europa, men i motsetning til Norge har de fleste europeiske land en stor arbeidskraftreserve. Disse medlemmer viser til at hensikten med forslagene er å møte denne akutte situasjonen og er bekymret over at Regjeringen ikke tar inn over seg alvorret.

Disse medlemmer vil imidlertid påpeke at det også er viktig å iverksette tiltak som kan virke på kort sikt og som kan løse de akutte behovene. Disse medlemmer støtter på denne bakgrunn forslagsstillerens syn på at reglene om arbeidsinnvandring må endres og justeres etter dagens og fremtidens behov. Det må etter disse medlemmers syn være et mål å fjerne hindringer for rekruttering av nødvendig arbeidskraft.

Merknader til de enkelte forslagene

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, merker seg at forslagsstillerne i dokumentet viser til flere tiltak som de mener vil bedre dagens situasjon og også legge til rette for økt arbeidsinnvandring i fremtiden.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til uttalelsen fra arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hansen i brev til komiteen datert 9. mars 2007 vedrørende Dokument 8:32 (2006-2007). I brevet pekes det på at flere av de tiltakene som foreslås i Dokument 8:32 (2006-2007) er tiltak som allerede er til vurdering i departementet, og at departementet vil komme med forslag til endringer etter hvert som aktuelle tiltak er tilstrekkelig utredet. I brevet vises det videre til at Regjeringen våren 2007 vil legge fram forslag til ny utlendingslov som også vil inneholde noen forslag til endringer på området arbeidsinnvandring. Videre opplyses det i brevet at Regjeringen har satt i gang et større arbeid med en stortingsmelding om arbeidsmigrasjon som skal legges fram våren 2008. Dette flertallet mener det er viktig at det foretas en helhetlig gjennomgang både av regelverket når det gjelder arbeidsinnvandring og av organiseringen av arbeidet mellom de ulike delene av utlendingsforvaltningen. Dette flertallet imøteser dette arbeidet.

Når det gjelder tiltak mot sosial dumping, viser dette flertallet til Regjeringens handlingsplan mot sosial dumping. Dette flertallet viser til det nevnte svarbrevet fra arbeids- og inkluderingsministeren der det framgår at flere viktige tiltak allerede er gjennomført. Av brevet framgår det også at Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet har fått økte økonomiske ressurser til å følge opp nye ansvarsområder. Dette

flertallet vil også peke på Ot.prp. nr. 56 (2006-2007) som ble lagt fram våren 2007. Regjeringen foreslår der en tiltakspakke som omfatter en obligatorisk godkjenningsordning for vikarbyråer, innstramming i adgangen til innleie av arbeidskraft mellom produksjonsbedrifter, tillitsvalgte innsyn i lønns- og arbeidsvilkår og utvidet ansvar for oppdragsgivere til å kontrollere at deres oppdragstakere faktisk etterlever allmenngjøringsforskriftene. Dette flertallet mener forslagene utgjør en hensiktsmessig tiltakspakke som vil kunne bidra til å forhindre sosial dumping på en effektiv måte. Dette flertallet understreker likevel at det vil være nødvendig med tett oppfølging av utviklingen på arbeidsmarkedet og en løpende vurdering av behovet for eventuelle ytterligere tiltak. Dette flertallet viser for øvrig til regjeringsfraksjonens merknader ved behandlingen av Ot.prp. nr. 56 (2006-2007) i Stortingets arbeids- og sosialkomité.

Dette flertallet vil på denne bakgrunn foreslå at Dokument nr. 8:32 (2006-2007) vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at sosial dumping er en av arbeidslivets største utfordringer. Dette krever at myndighetene raskt utarbeider en helhetlig strategi for å møte utfordringene. Disse medlemmer viser til at Regjeringen legger opp til å bruke nærmere tre år på å utarbeide en stortingsmelding om temaet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti henviser til merknader fra Kristelig Folkepartis fraksjon ved behandlingen av Ot.prp. nr. 56 (2006-2007) i Stortingets arbeids- og sosialkomité.

Dette medlem er meget overrasket over og kritisk til Regjeringens passive holdning til et slikt viktig tema.

Komiteens medlem fra Venstre henviser til merknader fra Venstres fraksjon ved behandlingen av Ot.prp. nr. 56 (2006-2007) i Stortingets arbeids- og sosialkomité.

Forslag nr. 1 gjelder fjerning av overgangsreglene i forhold til arbeidstakere fra EØS-land. Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at Norge innførte overgangsordninger for arbeidstakere fra åtte av de ti nye medlemslandene i EU i forbindelse med utvidelsen av EØS-området i 2004. Overgangsreglene er nå utvidet til også å gjelde de nye EU-landene Bulgaria og Romania. Disse medlemmer vil vise til at begrunnelsen for overgangsreglene er å sikre ryddige forhold for individuelle arbeidstakere. Disse medlemmer er enig i at vi må ha en ordnet arbeidsinnvandring, men kan ikke se at det i dag foreligger et behov for spesialregler for de nye EU-landene. Disse medlemmer merker seg at det i dag foreligger et større behov for arbeidskraft enn da overgangsreglene ble innført, og at det derfor er grunn til å oppheve overgangsordningene for arbeidstakere fra nye EU-land.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets merknader i Innst. S. nr. 130 (2005-2006), og at komiteens flertall i den innstillingen slo fast at det i løpet av en treårsperiode skal foretas en ny vurdering av overgangsreglene. Disse medlemmer viser til at det bare er ett år siden Stortinget behandlet St.meld. nr. 9 (2005-2006) om overgangsordninger for arbeidstakere fra nye EØS-land, og mener det er for tidlig å ta opp overgangsreglene til debatt på det nåværende tidspunkt.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti har merket seg at spørsmålet om opphevelse av overgangsreglene på et tidligere tidspunkt enn tidligere besluttet, vil bli vurdert i forbindelse med gjennomføringen av Handlingsplan mot sosial dumping. Dette medlem vil bemerke at overgangsreglene bør vurderes opphevet dersom utviklingen tilsier det.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til forslag nr. 2 som omhandler en strategi for å informere utenlands om muligheter for arbeid i Norge, herunder muligheten for norskkurs i utlandet og bruk av "jobbavis" eller lignende for å spre informasjon. Disse medlemmer har merket seg at det ikke alltid er like lett å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft til Norge. Disse medlemmer vil vise til at flere land rundt oss vil være i samme arbeidskraftsituasjon som Norge, og mye tyder på at det vil bli økt konkurranse om arbeidskraften. Disse medlemmer ser det derfor som viktig at vi i Norge kvitter oss med en negativ holdning til mennesker som vil komme hit for å gjøre en ærlig jobb, og heller satse på å tiltrekke oss de arbeidstakerne det er bruk for. Disse medlemmer viser videre til at Kommunenes Sentralforbund under høringen i komiteen påpekte at en styrking av EURES vil kunne gi en god effekt og ivareta arbeidsgivers behov for bistand. Flertallet støtter dette synet, og mener det bør legges opp til flere tiltak for å spre informasjon om arbeidsplasser i Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at de bedrifter som ønsker å rekruttere utenlands, må stå for markedsføringen av dette selv. Disse medlemmer vil derfor ikke gå inn for forslag nummer 2 i dokumentet.

Forslag 3 gjelder utredning av en modell med forhåndsgodkjenning av bedrifter og et hurtigsporsystem. Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener dette kan være et godt tiltak. Disse medlemmer er kjent med at flere bedrifter har erfaring med sen saksbehandling og tungvint byråkrati når det søkes om opphold for arbeidstakere. Disse medlemmer viser til ovennevnte FAFO-rapport som påpeker at norsk innvandringspolitikk, regelverk og byråkrati i dag er tilpasset innvandrere som søker om asyl eller annet opphold på humanitært grunnlag, men at regelverket ikke er tilpasset arbeidsinnvandring i like stor grad.

Disse medlemmer mener derfor det er en god idé å få utredet en modell med forhåndsgodkjenning av bedrifter og et hurtigsporsystem, slik forslagsstillerne foreslår i forslag nr. 3.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser at mange i dag opplever at saksbehandlingstiden i utlendingsforvaltningen er for lang, og mener at dette best løses gjennom forenkling og effektivisering. Eventuell forhåndsgodkjenning av bedrifter og et eventuelt hurtigsporsystem der enkelte bedrifter får særfordeler på bekostning av andre, vil etter disse medlemmers mening ikke bidra til å løse de grunnleggende problemene knyttet til ineffektivitet og lang saksbehandlingstid. Disse medlemmer vil derfor ikke gå inn for forslag nummer 3 i dokumentet.

Forslag 4 gjelder endring av reglene for arbeidstillatelse som faglært/spesialist, slik at kravene til kompetanse i større grad bestemmes av arbeidsgiverne. Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at behovet for arbeidskraft i dag er mye større enn da disse reglene ble utformet, og støtter forslagsstillernes syn på regelendring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er skeptiske til en utvikling der arbeidsgivere gis mulighet til å definere ethvert behov for arbeidskraft som et behov som faller inn under ekspertkvoteordningen. Disse medlemmer viser til at ekspertkvoteordning er ment å være en ordning for å rekruttere arbeidere med høy og spesialisert kompetanse, og disse medlemmer ønsker å holde fast på dette. Disse medlemmer vil derfor ikke gå inn for forslag nummer 4 i dokumentet.

Forslag 5 omhandler forenklete prosedyrer for forlengelse/fornyelse av arbeidstillatelser. Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg at flere bedrifter mener det er tungvint å få fornyet arbeidstillatelser til sine ansatte. Disse medlemmer vil understreke at det også på dette området bør foretas forenklinger i regelverket slik at ikke fornyelsesreglene hindrer norske bedrifter fra å beholde ønsket arbeidskraft. Disse medlemmer mener derfor at Regjeringen bør foreta forenklinger i reglene for fornyelser og forlengelser av arbeidstillatelser.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til forslag nr. 6 om å vurdere forenkling/ending av regelverket for arbeidsinnvandrere fra ikke-EU-land som ønsker å ha ektefelle/barn med til Norge. Dersom Norge ønsker at arbeidstakere skal bli i Norge over tid, er det en selvfølge at de kan søke om å få med seg sin nærmeste familie. Disse medlemmer er derfor enig med forslagsstillerne i at det bør vurderes å forenkle og/eller endre regelverket på dette området.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at de fleste innvandrere fra utenfor EØS-området som i dag oppholder seg i Norge, har kommet hit som familieinnvandrere. Bare i 2006 kom det 14 008 personer til Norge gjennom familieinnvandring, hvorav svært mange fra grupper som erfaringsmessig er vanskelig å integrere i det norske samfunnet. Disse medlemmer ønsker en langt strengere innvandringspolitikk, og har en langsiktig målsetting om å begrense antallet årlige ikke-vestlige innvandrere til 1 000 personer i året. For å få begrenset innvandringen er det først og fremst familieinnvandringspolitikken som må innskjerpes, og disse medlemmer har gjentatte ganger fremmet forslag om skjerpede krav for å hente ektefelle fra utenfor EØS til Norge, f.eks. 24-årsgrense, tilknytningskrav, forbud mot søskenbarn-ekteskap, og skjerpede krav til forsørgerevne. Disse medlemmer vil derfor gå imot forslag nummer 6 i dokumentet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener at forslag nr. 6 representerer et etisk dilemma. Dette medlem er av den oppfatning at regler for familiegjenforening skal være like for alle innvandrere fra land utenfor EU, uavhengig av om vedkommende har en nytteverdi for landet i form av å være arbeidskraft. Dette medlem stiller spørsmål ved hvilke etiske vurderinger som ligger bak en slik differensiering.

Dette medlem kan derfor ikke støtte forslag nr. 6.

Komiteens medlem fra Venstre viser til forslag nr. 6 om å vurdere forenkling/endring av regelverket for arbeidsinnvandrere fra ikke-EU land som ønsker å ha ektefelle/barn med seg til Norge. Dette medlem vil peke på at retten til å leve sammen med ektefelle og barn er grunnleggende i et liberalt demokrati. Dette medlem mener derfor at det å bli gjenforent med sin aller nærmeste familie etter at en selv har fått opphold i Norge, må tillates. Dette medlem mener, som forslagsstillerne, at det er en selvfølge at arbeidstakere som skal bli i Norge over tid, må få søke om å ta med seg sin nærmeste familie. Dette medlem mener imidlertid at prosedyrene for å få ektefelle og barn til Norge generelt må bli enklere og raskere, ikke bare for arbeidsinnvandrere. I dag venter mange i flere måneder på familiegjenforening. Dette medlem mener derfor at det bør vurderes forenklinger og/eller hurtigspor-systemer for gjenforening med ektefelle og barn, uavhengig av om utlendingen kom hit som arbeidsinnvandrer eller asylsøker. Dette medlem vil presisere at det er en forskjell på å bli gjenforent med ektefelle og barn i forhold til annen familie, og at det ikke er noe som tilsier at det bør være enklere å få inn familie utover ektefelle og barn enn det er i dag.

Forslag nr. 7 gjelder vurdering av skatteincentiver for kompetent utenlandsk arbeidskraft. Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil vise til at skatteavtaleloven av 28. juli 1949 nr. 15 gir Regjeringen hjemmel til å lempe

på norsk beskatning. Disse medlemmer vil videre vise til at Norge allerede i dag har skatteavtaler med flere land for å unngå dobbeltbeskatning og for å forebygge skatteunndragelse. Disse medlemmer mener skatteincentiver kan være et mulig virkemiddel for å tiltrekke mer kompetent utenlandsk arbeidskraft, men vil peke på at dette eventuelt må vurderes i forhold til andre tiltak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er enig med forslagsstillerne i at vi i Norge betaler relativt lave lønninger for mange grupper med høy utdanning - faktisk er Norge det OECD-landet der høy utdanning er minst lønnsomt. Mange norske bedrifter vil derfor ha store problemer med å trekke til seg høykompetent arbeidskraft fra andre land. Disse medlemmer er imidlertid av den oppfatning at det er feil å indirekte subsidiere arbeidstagere, og mener arbeidsgivere isteden bør se på lønnsnivået til disse gruppene. Disse medlemmer vil derfor gå imot Høyres forslag nummer 7.

Forslag nr. 8 i dokumentet gjelder naboland-visum for russiske statsborgere. Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er positive til en slik ordning, blant annet begrunnet i arbeidskraftsituasjonen i nordområdene. Disse medlemmer ber om at det foretas en utredning av en geografisk avgrensning for et slikt naboland-visum. En såkalt "pomor-sone" mellom Finnmark og Murmansk (norsk-russisk industriell og økonomisk samarbeidssone) kan være én av flere mulige avgrensninger. En slik sone kan framstå som en viktig arena for samarbeid mellom norske og russiske selskap, basert på naturlige fortrinn som partene har, samt landanlegg og tilhørende virksomhet knyttet til utbygging av petroleumsfunn i Barentshavet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norge er medlem av Schengensamarbeidet og ikke kan ha visumregler som avviker nevneverdig fra visumreglene i andre Schengenland. Disse medlemmer vil derfor gå imot forslag nummer 8. Disse medlemmer er imidlertid positive til arbeidet som gjøres mellom Russland og EU når det gjelder å forenkle visumprosedyrene, og de følger dette har for Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre merker seg at forslag nr. 9 gjelder tiltak mot sosial dumping. Komiteen legger vekt på at arbeidsinnvandring må foregå i ordnede forhold og ikke slik at arbeidstakerne utnyttes. Disse medlemmer ser det som en selvfølge at de som kommer til Norge for å jobbe, skal ha samme lønns- og arbeidsvilkår som nordmenn. Å styrke Arbeidstilsynet for å sikre en god oppfølging av handlingsplanen mot sosial dumping, er ett av flere tiltak som må iverksettes for å hindre at utenlandske arbeidstakere utnyttes og derigjennom presser ned lønns- og arbeidsvilkår.

Disse medlemmer støtter forslagsstillernes forslag 10. Disse medlemmer er kjent med at flere bedrifter synes det er tungvint og vanskelig å forstå regelverket og saksbehandlingen for arbeidstillatelse. Det er etter disse medlemmers syn et mål at offentlige myndigheter fremstår som serviceinnstilte og oversiktlige. Disse medlemmer mener derfor det vil være fornuftig å styrke samordningen mellom UDI, politiet, utestasjonene og likningsmyndighetene.

Dokumentets forslag 11 omhandler mulighet for visum med lang varighet. Disse medlemmer ser at det vil kunne være behov for mer fleksibilitet i visumpolitikken, og støtter forslaget om å vurdere en slik ordning.

Oppsummering av støtten til de enkelte forslagene i dokumentet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å:

1. Forenkle prosedyrene for forlengelse/fornyelse av arbeidstillatelser.
2. Styrke Arbeidstilsynet for å sikre en god oppfølging av handlingsplanen mot sosial dumping.
3. Styrke samordningen mellom UDI, politiet, utestasjonene og likningsmyndighetene for å gjøre saksbehandlingen mer brukervennlig, og sikre en respons- og behandlingsgaranti.
4. Utrede muligheten for visum med lang varighet for arbeidstakere ansatt i bedrifter som er lokalisert både i Norge og i utlandet. Visumet må gi rett til ubegrenset inn- og utreise fra Norge. Dette må skje innenfor rammen av våre Schengen-forpliktelser."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å:

1. Snarest mulig utforme en strategi for å informere utenlands (både innenfor EØS-området og utenfor) om muligheter for arbeid i Norge, herunder muligheten for norskkurs i utlandet og bruk av "jobbavis" eller lignende for å spre informasjon.
2. Utrede en modell med forhåndsgodkjenning av bedrifter og et hurtigsporsystem.
3. Endre reglene for arbeidstillatelse som faglært/specialist, slik at kravene til kompetanse i større grad bestemmes av arbeidsgiverne.
4. Vurdere skatteincentiver for kompetent utenlandsk arbeidskraft med sikte på å gjøre Norge mer attraktivt for høykompetent arbeidskraft.
5. Åpne for naboland-visum for russiske statsborgere."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å:

1. Snarest mulig fjerne overgangsreglene i forhold til arbeidstakere fra EØS-land.
2. Vurdere forenkling/ending av regelverket for arbeidsinnvandrere fra ikke-EU-land som ønsker å ha ektefelle/barn med til Norge."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen om å:

1. Forenkle prosedyrene for forlengelse/fornyelse av arbeidstillatelser.
2. Styrke Arbeidstilsynet for å sikre en god oppfølging av handlingsplanen mot sosial dumping.
3. Styrke samordningen mellom UDI, politiet, utestasjonene og likningsmyndighetene for å gjøre saksbehandlingen mer brukervennlig, og sikre en respons- og behandlingsgaranti.
4. Utrede muligheten for visum med lang varighet for arbeidstakere ansatt i bedrifter som er lokalisert både i Norge og i utlandet. Visumet må gi rett til ubegrenset inn- og utreise fra Norge. Dette må skje innenfor rammen av våre Schengen-forpliktelser.

Forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen gi utenlandske studenter som har tatt høyere utdanning i Norge, mulighet til å få arbeidstillatelse i inntil 5 år etter fullført utdanning for å øke sin kompetanse.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen om å:

1. Snarest mulig utforme en strategi for å informere utenlands (både innenfor EØS-området og utenfor) om muligheter for arbeid i Norge, herunder muligheten for norskkurs i utlandet og bruk av "jobbavis" eller lignende for å spre informasjon.
2. Utrede en modell med forhåndsgodkjenning av bedrifter og et hurtigsporsystem.
3. Endre reglene for arbeidstillatelse som faglært/specialist, slik at kravene til kompetanse i større grad bestemmes av arbeidsgiverne.
4. Vurdere skatteincentiver for kompetent utenlandsk arbeidskraft med sikte på å gjøre Norge mer attraktivt for høykompetent arbeidskraft.
5. Åpne for naboland-visum for russiske statsborgere.

Forslag fra Høyre og Venstre:

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen om å:

1. Snarest mulig fjerne overgangsreglene i forhold til arbeidstakere fra EØS-land.
2. Vurdere forenkling/ending av regelverket for arbeidsinnvandrere fra ikke-EU-land som ønsker å ha ektefelle/barn med til Norge.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og ber Stortinget om å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:32 (2006-2007) - om representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Engeset, Kari Lise Holmberg, Bent Høie og Jan Tore Sanner om tiltak for å sikre nødvendig arbeidsinnvandring og dermed bedre tilgangen på arbeidskraft - vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 5. juni 2007

Tore Hagebakken
leder

Vera Lysklætt
ordfører

Vedlegg

Brev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert mars 2007

Uttalelse til Dokument nr. 8:32 Representantforslag om tiltak for å sikre nødvendig arbeidsinnvandring og bedre tilgangen på arbeidskraft

Det vises til brev av 16. februar 2007.

Jeg har med interesse lest representantforslaget framsett i dokument nr. 8:32 (2006-2007) om tiltak for å sikre nødvendig arbeidsinnvandring og dermed bedre tilgangen på arbeidskraft. Flere av tiltakene som nevnes er tiltak som vi har til vurdering i departementet, og vi vil komme med forslag til endringer etter hvert som aktuelle tiltak er tilstrekkelig utredet.

Jeg vil, som kjent, legge fram en lovproposisjon denne våren med forslag til "Ny utlendingslov" som også inneholder noen forslag til endringer på området arbeidsinnvandring. Jeg har videre satt i gang et større arbeid med en stortingsmelding om arbeidsmigrasjon som skal legges fram våren 2008.

I forhold til de konkrete forslagene har jeg følgende kommentarer:

Forslag 1: *Snarest mulig fjerne overgangsreglene i forhold til arbeidstakere fra EØS-land.*

Kommentar: Våren 2006 vedtok Norge å forlenge de gjeldende overgangsreglene for åtte av de EU-landene som ble medlemmer fra 1. mai 2004 (EU-8), i ytterligere inntil tre år, dvs. inntil 1. mai 2009. De begrensningene som er besluttet gjennomført for Bulgaria og Romania, vil i praksis være de samme og gjelde for en periode på to år. Overgangsreglene for de sistnevnte to landene er ennå ikke trådt i kraft fordi EØS-utvidelsen med Bulgaria og Romania ennå ikke er blitt en del av EØS-avtalen.

Regjeringen gjennomfører ulike tiltak mot sosial dumping, jf. Handlingsplanen mot sosial dumping. Spørsmålet om overgangsreglene kan opphøre på et tidligere tidspunkt, vil bli vurdert i sammenheng med handlingsplanen. Jeg vil imidlertid i nær framtid sende på høring et forslag til forenkling av regelverket knyttet til søknader om arbeidstillatelser for arbeidstakerne fra de nye EØS-landene.

Forslag 2: *Snarest mulig utforme en strategi for å informere utenlands (både innenfor EØS-området og utenfor) om muligheter for arbeid i Norge, herunder muligheten for norskkurs i utlandet og bruk av "jobbavis" eller lignende for å spre informasjon.*

Kommentar: Utformingen av en strategi for å informere i utlandet om muligheter for arbeid i Norge, er et av de punktene som vil bli vurdert i forbindelse med stortingsmeldingen om arbeidsmigrasjon. Formidlingsarbeidet til Arbeids- og velferdsetaten gjennom EURES er allerede styrket ved ekstra tilførsel av 7,5 mill kr over budsjettet for inneværende år. Dette vil gi blant annet gi mulighet for bedre service overfor norske arbeidsgivere som ønsker å rekruttere fra utlandet og styrke informasjonsarbeidet overfor utenlandske

arbeidssøkere blant annet gjennom deltakelse i rekrutteringsmesser mv. Da mye av informasjonen er tilgjengelig via informasjonsportaler mv, vil arbeidssøkere fra land utenfor EØS også i noen grad kunne nyte godt av satsingen. Reglene for norskopplæring for innvandrere i dag reguleres av introduksjonsloven som gir rettigheter for flyktninger, familiegjennforente mv., mens arbeidsinnvandrere som ønsker å få varig opphold, har en plikt til å delta i norskopplæring som er tilrettelagt i kommunal regi, men ikke finansiert av staten. De som får en EØS-tillatelse faller utenfor introduksjonsloven, og har ikke krav på å få tilrettelagt norskopplæring av det offentlige, Spørsmålet om norskopplæring i utlandet, eventuelt som et kvalifiserings tiltak etter ankomst, vil kunne være aktuelt å vurdere i sammenheng med den nevnte stortingsmeldingen.

Forslag 3: *Utrede en modell med forhåndsgodkjenning av bedrifter og et hurtigsporsystem.*

Kommentar: Utlendingsdirektoratet behandler de fleste søknadene om første gangs tillatelse for faglært personale. Direktoratet har lagt til rette for en rask sortering av innkomne søknader, hvor de sakene som anses å være enkle, for eksempel fordi all nødvendig dokumentasjon er vedlagt og saken for øvrig tilstrekkelig opplyst, vil tas raskere enn de sakene som trenger ytterligere opplysning. Utlendingsdirektoratet har et samarbeid med enkelte arbeidsgivere som rekrutterer utenlandsk arbeidskraft i et visst omfang, slik at disse arbeidsgiverne er blitt kjent med de ulike krav som stilles til de forskjellige typene arbeidstillatelser. Dette har blitt omtalt som en "forhåndsgodkjenning", og det var slik jeg også omtalte ordningen i spørretimen i Stortinget 7. februar. Dette er altså en aktiv måte å gi informasjon om UDIs saksbehandlingskrav til bedrifter som bruker mye utenlandsk arbeidskraft, bl.a. enkelte bedrifter med datterselskaper utenfor EØS-området. Resultatet vil være rask behandling av søknadene da de vil være riktig opplyst når de sendes UDI. En eventuell formell ordning med forhåndsgodkjenning reiser en del spørsmål vedrørende hvilke kriterier som skal ligge til grunn for hvem som skal få denne, og hvilke rettigheter det eventuelt skal innebære. Det vil derfor være naturlig å foreta en vurdering av dette forslaget i forbindelse med arbeidet med den nevnte stortingsmeldingen.

Forslag 4: *Endre reglene for arbeidstillatelse som faglært/spesialist, slik at kravene til kompetanse i større grad bestemmes av arbeidsgiverne.*

Kommentar: Dette spørsmålet vil det være naturlig å vurdere i stortingsmeldingen om arbeidsmigrasjon.

Forslag 5: *Forenkle prosedyrene for forlengelse/fornyelse av arbeidstillatelser.*

Kommentar: Departementet vurderer å sende på høring et forslag om at politiet i større grad enn i dag

gis kompetanse til å fornye tillatelser til faglært personell. Dette kan gjelde tilfeller hvor det er aktuelt å skifte arbeidsgiver, men hvor det fortsatt dreier seg om samme type arbeid. Søknad om fornyelse av tillatelse i slike tilfeller må behandles av Utlendingsdirektoratet. Samtidig er det også aktuelt å foreslå at arbeidstakeren kan tiltre hos den nye arbeidsgiveren før fornyet tillatelse er gitt.

Forslag 6: *Vurdere forenkling/endring av regelverket for arbeidsinnvandrere fra ikke-EU-land som ønsker å ha ektefelle/barn med til Norge.*

Kommentar: Jeg er innforstått med at når faglært personale forflytter seg fra land til land, er det ønskelig at regelverket for innreise og opphold er så fleksibelt som mulig og tar hensyn til ønsket om å behandle familien som en enhet Dagens regelverk for familiemedlemmer er utformet på en slik måte at det også skal dekke andre innvandrergreper, hvor ulike hensyn gjør seg gjeldende. Det trengs derfor en noe bredere gjennomgang for å finne fram til ordninger som er tilfredsstillende for faglært personale og deres familier. Departementet vil se nærmere på dette.

Forslag 7: *Vurdere skatteincentiver for kompetent utenlandsk arbeidskraft med sikte på å gjøre Norge mer attraktivt for høykompetent arbeidskraft.*

Jeg har forelagt dette forslaget for finansministeren som har gitt følgende kommentar: Vi mener skatteincentiver for kompetent utenlandsk arbeidskraft ikke er et hensiktsmessig tiltak for å gjøre Norge mer attraktivt for høykompetent arbeidskraft. Slike insentiver ville ikke være i tråd med de generelle prinsippene for utformingen av skattesystemet, som blant annet er basert på brede skattegrunnlag og moderate skattesatser. Lavere skatt for utenlandsk arbeidskraft ville med et gitt samlet skattenivå innebære økt skatt på andre områder. Skauge-utvalget (NOU 2003: 9), som vurderte utforming av og endringer i skattesystemet, mente Norge ikke burde innføre gunstige skatteregler for utenlandske spesialister og dermed delta i denne formen for skattekonkurransen som enkelte andre land har gjort. Utvalget anførte det som lite rimelig at skatten på høye arbeidsinntekter skal avhenge av om arbeidsinntekten tilfaller en utlending eller en nordmann. Utvalget påpekte også at slike ordninger ville komplisere regelverket.

Slike insentiver ville også føre til press for å utvide særordningene. Det ville kunne argumenteres med at også innenlandsk arbeidskraft kan være høykompetent, og at det er like viktig å beholde denne som å sikre tilførsel av utenlandsk kompetent arbeidskraft. Skauge-utvalget mente det er grunn til å anta at mobiliteten blant personer med høye lønnsinntekter er større enn for lavere inntekter, og antakelig økende. Hensynet til å sikre høytlønnert og kompetent arbeidskraft, både innenlandsk og utenlandsk, må veies mot fordelingspolitiske målsettinger.

Forslag 8: *Åpne for naboland-visum for russiske statsborgere.*

Kommentar: Det er allerede gjort tiltak for store forenklinger av visumprosedyrene mellom Norge og Russland. I oktober 2006 inngikk de to landene en gjensidig avtale som skal gjøre det enklere å reise mellom dem. Det er fortsatt uklart når avtalen skal tre i kraft fordi dette skal skje samtidig med avtalen mellom EU og Russland som ble inngått i fjor, men det legges til grunn at dette sannsynligvis vil skje i første halvdel av 2007.

Avtalen inneholder en rekke elementer som vil gjøre det svært mye enklere å reise mellom de to landene. Her kan nevnes de viktigste av de konkrete tiltakene:

- Likebehandling av de to landenes borgere og en presisering av de vilkårene som skal gjelde for de forskjellige søknadskategoriene.
- Anledning til å innvilge multivisum med opp til fem års varighet for disse kategoriene. Det er et vilkår at personene det siste året har hatt et enkeltreisevisum med samme formål og har fulgt visumreglene.
- Lavere gebyr enn det som gjelder for ordinært Schengen visum, henholdsvis 35 Euro og 60 Euro for visum med vanlig saksbehandlingstid. Ved visum hvor det søkes mindre enn 3 dager før avreise kreves 70 Euro i gebyr.
- En rekke kategorier søkere vil ha rett til gratis visum, slik som for eksempel nære slektninger, offisielle delegasjoner, elever mv. på studiereise, deltakere i vitenskapelige og kulturelle utvekslingsprogrammer mv.
- Forlengelse av visum ved uforutsette hendelser skal være gebyrfritt.
- Søknadene skal normalt behandles i løpet av 10 dager.

Forslag 9: *Styrke Arbeidstilsynet for å sikre en god oppfølging av handlingsplanen mot sosial dumping.*

Kommentar: Handlingsplanen mot sosial dumping er en del av en dynamisk prosess hvor tiltakene hele tiden må vurderes i forhold til utviklingen på området. Mange tiltak er allerede gjennomført. Viktige tiltak ble iverksatt ved det siste årsskiftet, som vi ennå ikke har kunnet se den fulle effekten av. Regjeringen prioriterer svært høyt å legge til rette for at Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet skal kunne følge opp handlingsplanen på en god måte.

Forskrift om allmenngjøring for byggesektoren i hele landet trådte i kraft 1. januar 2007. Det er Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet som har blitt tillagt tilsynsansvaret, og fra 1. desember 2006 fikk etatene også mulighet til å ta i bruk pålegg, stansing og tvangsmulkt når de fører tilsyn med allmenngjøringsforskriften og med vilkårene for oppholdstillatelse etter utlendingsloven. Foreløpige tilbakemeldinger fra etatene tyder på at de nye virkemidlene har god effekt.

Både i revidert budsjett i fjor og i statsbudsjettet for inneværende år har tilsynsetatene fått økte økonomiske ressurser til å følge opp sine nye ansvarsområder. Disse er i stor grad brukt til nyansettelser. Arbeidstilsynet disponerer nå ca. 20 årsverk spesielt til tilsyn og andre

aktiviteter rettet mot arbeidsinnvandreres lønns- og arbeidsvilkår, inkludert flere ansatte med gode språkkunnskaper og god kjennskap til kulturen i de landene arbeidsinnvandrerne i hovedsak kommer fra. Etatene legger dessuten stor vekt på å utvikle en bedre informasjonstjeneste for utenlandske arbeidstakere samt videreutvikle samarbeidet med andre etater og myndigheter i Norge og i arbeidsinnvandrernes hjemland.

Før jul sendte regjeringen ut et omfattende høringsnotat med forslag til endringer i regelverket for inn- og utleie og i allmenngjøringsordningen med høringsfrist 22. mars 2007. Forslagene utgjør en "tiltaksplan" som omfatter en obligatorisk godkjenningsordning for vikarbyråer, innstramning i adgangen til innleie av arbeidskraft mellom produksjonsbedrifter, tillitsvalges innsyn i lønns- og arbeidsvilkår og utvidet ansvar for oppdragsgivere til å kontrollere at deres oppdragstakere faktisk etterlever allmenngjøringsforskrifter. Særlig de to siste forslagene vil få stor betydning for å ytterligere styrke Arbeidstilsynets og Petroleumstilsynets muligheter for god oppfølging av sine ansvarssområder. Regjeringen planlegger å legge fram en proposisjon om dette så snart som mulig.

Forslag 10: *Styrke samordningen mellom UDI, politiet, utestasjonene og likningsmyndighetene for å gjøre saksbehandlingen mer brukervennlig, og sikre en respons- og behandlingsgaranti*

Kommentar: I stortingsmeldingen om arbeidsmigra- sjon tar vi sikte på å se nærmere på de ulike stadiene i behandlingen av saker om arbeidsinnvandring, herunder også organiseringen av arbeidet mellom de ulike delene av utlendingsforvaltningen. Samarbeidet mellom utlendingsforvaltningen og andre offentlige organer som er inne i bildet i forholdet til utenlandske arbeidskraft vil bli vurdert.

Forslag 11: *Utrede muligheten for visum med lang varighet for arbeidstakere ansatt i bedrifter som er lokalisert i Norge og i utlandet. Visumet må gi rett til ubegrenset inn- og utreise fra Norge. Dette må skje innenfor rammen av våre Schengen-forpliktelser.*

Kommentar: Forslaget som går ut på å utrede muligheten for en ordning med visum (med rett til ubegrenset inn- og utreise til/fra Norge) med lang varighet for arbeidstakere som er ansatt i bedrifter som er lokalisert både i Norge og i utlandet. Forslaget kan tolkes på ulike måter:

- Dersom det tenkes på visum som kan benyttes for flere innreiser, såkalte flerreisevisum, kan jeg opplyse at utlendingsregelverket allerede i dag har bestemmelser som åpner for dette. Selv om visum vanligvis gis for en innreise, kan det ved særlige behov gis visum for et bestemt eller ubestemt antall innreiser innen et tidsrom av 12 måneder. En slik ordning vil for eksempel gjelde for forretningsmenn.
- Når det gjelder arbeidstakere, så er det ikke anledning til å arbeide i Norge uten en arbeidstillatelse, slik at visum i seg selv ikke åpner for å ta arbeid. Visum gjelder bare retten til innreise og opphold. En utlending med arbeidstillatelse i Norge og som har gyldig reisedokument, kan reise ubegrenset inn i Norge. Vedkommende har også rett til innreise over Schengen yttergrense og med visse begrensninger også reiser innenfor Schengen-territoret.

Jeg kan for øvrig opplyse at jeg ganske snart vil sende på høring et forslag til endring av reglene om flerreisevisum som åpner for at slikt visum ikke bare kan gis for ett år, men for hele 5 år ad gangen.

